

HATÁRSZEMLE AKTAHARKÁNYBAN

FELHŐK ÁRNYÉKÁBAN fullasztó melegben léleg a kalász. Éles zöld színűből egy árnyalatot kifújnak a fiatal kukoricák. Esőért sóhaj a párna burgonyalevél. Szél kavarta por tömi szájcskájukat. Elengedik levél-szárnyait; azok ernyedten lógnak a földre. Mintha megsajnálta őket a természet. Gyorslábú gyermekeit, a hűvös szellőket küldi segítségükre. Sötétebb felhőfüggönyt von a tüzes nap sugarak elé. Elered az eső. Hullámpásztázva jön. Egy-két csepp meglegyinti a zöld életet. Megrázkódnak.

A tanán nem mára várták az esőt. Gondolat tisztogatott gépek sorakoznak a színen, meg a szabadban. Nagytetű, szürke kombajn csodálkozik az égre. Mellette apróbb, fűgéből gépek — aratók, fűkaszálók — sorakoznak, mint tiszt után a katonák. Bent a színen a cséplők. Régi deszkájuk újravesztve. Mögöttük a villanymotor. Egymélyen a szíj is fenn van. Várnak valamire.

A tanya étterméből agrónomusok kémlelik az eget. Az állami gazdaságok vezetői és főagronómusai vannak együtt. Tapasztalatcserére és határszemlére jöttek össze ide, a megye egyik legjobb állami gazdaságába. Diószeghy Elemér, a megyei igazgatóság főagronómusa beszél. Gyakrabban korholja a jelenlevőket, mint dicséri. Többet vár tőlük, nem ő, a vezető — az ország. A jelenlevők jegyzetnek, bólogatnak. Ki-kínéznak az ablakon. Összekacsintanak az esővel. Jókor jött, nagyon jókor. Várta már a határ. Meg ha így esik, még a határszemle is elmarad. Az a csipetnyi káröröm, hamar megterem.

Hiába készülték, izgultak a takaharkányiak, nem mutatatták be tudományukat, a »szép« határt.

Tudják, elfogadják, hogy szép, de azért idezőjében beszélnek róla.

— A miénk is van ilyen, — mondja a klementinai igazgató.

— Ha nekünk ilyen adottságaink volnának — tárja szét a kezét az ongai agrónomus.

Vége a bevezető tapasztalatcserének, kezdődik az igazi: a gép- és határszemle.

A sorban első, a kombajnt vizsgálja két igazgató. Az egyik Petőházi elvtárs, Klementináról — vendég, te-

hát árgus szemekkel bíráltnivalót keres. A másik Komoróczy elvtárs, vendéglátó, — azt vigyázza, hogy talál-e hibát a vendég. Láthatóan egyikük sem ért célt. Mosolyognak.

— Olyan a határ, hogy két kombajnt kell összeragasztani, csak úgy lehet dolgozni.

— Még az sem elég. Egy Zetor is kell elbűk vontatónak.

MEGINDITJÁK A CSÉPLŐKET. Egyiknél sincs fennakadás. Mutatják a rakott. Tiszta. A levegőn érzik a fertőtlenítőszert. A magtisztító, szelektáló gépek kijavítva. Minden készen várja a bekerülő terményt.

Az még lábon lesz egy-két hétig. A kalászosban még hiszik a szem, de már szökül a sokágy korona. Kezdődne a határszemle. De esik az eső.

— Csak nem tar... határszemlét ilyen időben?

Diószeghy elvtárs csóválja a fejét. — Agrónomusok, és félnek az esőtől? Megyünk! Kivis a gépkocsi.

— Elakadunk a sárban.

— Továbbhúzza a Zetor.

Búzatáblák közt ház, csuszkal. Előre gépkocsink. Pattanásig kővér fejüket a szemlélők felé fordítják a kalászosok. Szálkáikkal kajánul a tervezők felé szúrnak.

— Túljárunk az eszeteneken. Tizenkétmázsás holdankinti hozamot terveztek és lesz úgy 15–16 mázsa körül. Az 1922 holdas búzavetés egyformán szép, 100 holdnyi a kivétel. Az valamivel gyengébb.

Mit mond a szakember?

— Meg kell hagyni, ősszel nem reméltünk ilyen jó termést. Gyenne volt az idő. A búza a tél folyamán a hó alatt kelt ki. A májusi eső segített rajta.

— No és az agrotechnika? A trágyázás, a talajművelés?

— Természetesen több tényező összehatása az eredmény. Érdekes, hogy a legjobb búza a dűnnye után vetett földben termett, mintegy 60 holdon, a vörösházánál. Ott a becslések szerint holdankint 18 mázsa átlagot várnak.

Közben továbbhúzódnak a felhők. A nap kezd rákmelegíteni az esőkabátot. Most a szépenművelt cukorrépa táblára hívja fel figyelmüket Hajdu elvtárs, a gazdaság főagronómusa. Kis túlzással szöve, nagyító-

val sem lehetne gyomot találni. Ha megegyeztél esőt kap, meg lesz a holdankint 200 mázsa.

ÚJ TELEPÍTÉSÜ legelő mellett haladunk el. A gazdaság ezer szarvasmarhájának nem volt elég az eddigi 83 katasztrális hold. Az idén még 146 holdat telepítettek a víznyomások részen. Arrébb lucernás-tere. — E héten kezdik a második kaszálást. Itt akarták bemutatni a bogárfogást és a porozást. Nem sikerült. Elrontotta az eső. Már a kukoricás mellett vagyunk. Szépen művelt sorok. Hajdu főagronómus elvtárs azzal dicsekszik, hogy már harmadszor kapálják a 316 holdas táblát. A végében 20 holdas kísérleti tábla Kolbái-féle ikersoros vetésű. A föld egyrésze szabadon maradt, pihen, ugyanakkor a kukoricához sem csökken. Állítólag. Majd kitérnek.

A gazdasági tudományos alaposára jellemző, hogy a határjárók gyakran találkoztak kísérleti táblákkal. Itt Kolbái-féle ikersoros kukorica, ott Udvaros-féle búza. Az utóbbit meg is állunk. A szakemberek vitatkoznak.

Udvaros Károly arra esküszik, hogy ez a jövő búzája, — mondja Oskár bácsi, aztán belegázol a búza táblába. Rövid keresés után három kalással tért vissza.

— Ez az Udvaros-féle, ez a Bánkúti, a harmadik a Durum — magyarázza a különbséget.

— Feltételezések szerint ez lenne — az Udvaros-féle mutat — az intenzív viszonyoknak leginkább megfelelő kombajnbúza. Magasabb a szalmaja, mint a többinek, és kevésbé dül meg. Ugyanakkor a terméshozam sem csökken. Node, várjunk még az eredményre.

Délben indultunk határszemlére. Késő délutánra jártuk be a határt. Több ezer holdas mammutgazdaság a taktaharkányi. Leszállunk a gépkocsiról. A vendéglátók »provokálnak«.

— Tessék, elvtársak, mondják el a hibákat. Bíráljanak bennünket.

SENKISEM SZÓL. Nevetnek. A végkövetkeztetést Diószeghy főagronómus elvtárs vonja le.

— Ilyennek kellene lenni minden állami gazdaság határának, legalább ilyennek...

NAGY ZOLTÁN

Vigyázzunk minden szem gabonára

Az éles kasza suhintására megpattan az érett toklász. Kihull egy szem. A marokszedő aszszonyok sarlóját hullatja a másikak. A kéveköti szorító marka újabb szemet perdít a sárgasorú tarlóra. Hosszú napok — néha egy-két hét is eltelik, amíg a kereszteket behordja a gazda. Olyankor a mozduló kerék nyomán markostól hullik már a csörgő keményre száradt búzaszem.

Ezután a cséplőgépet várja a gazda. Telnek a napok, a gabonát eszi a tyúk, a liba, még a malac is alábújjuk. Mire cséplésre kerül a sor, bizony jól megfogja a kalászos tartalma. Ráadásul egy-két százaléktól még a cséplőgép is elhullajt. Bekerül a törekbe, vagy benn marad a kalászbán és kijut a szalmába. Milyen szépen zöldel néhány hét múlva, különösen esős időben a szalmakazal teteje. Valahányszor ránez az ember, elfutja a méreg, mennyi drága szem veszett kárba. Elmondjuk elég sokszor — így volt régen, jó ez így most is. Arról azonban megelégedünk, hogy régen nem tudtuk megakadályozni, vagy csökkenteni a szemvesztést. Most viszont már van erre mód.

Az agrotechnikai ismeretek és tapasztalatok birtokában viaszérésben aratunk, amíg a szem nem teljesen áll a toklászban — a tok pedig szorosan öleli a búzaszemet, mozdulatnál, rázásnál nem enged ki hullani.

Azalatt a néhány nap alatt, ami eltelik az aratás és cséplés között — a kereszteken, vagy asztalokban felhalmozódott élet beéri — utóérik, a szárában felhalmozódott táplálékból szerzi meg a hiányzó tápanyagot.

A másik legfontosabb megoldás mégiscsak a gépi aratás. Előnyéről meggyőződhetett már mindenki.

A legszembetűnőbb, ami a gépi aratásnál — mondjuk az aratógépénél — a gyorsaság.

Ha egy középáraszt beleáll a 3–4 holdas búzatáblába — még ha viaszérésben kezdte is az aratást, néhány nap beletelik, amíg a föld végén vet keresztet.

Ezidő alatt, különösen, ha forrón süt a nap — az utolsó napokon már pereg a búzája — bárhogy igyekszük is,

Az aratógép egy fél nap alatt levágja az összest.

Sokkal szembetűnőbb előnyei vannak a kombajnaratásnak. A sok-sok részből álló műveletet, aratást, markolást, kötözést, keresztelést, hordást, cséplést — mely kezdetétől a végéig a legkevesebb egy hetet vesz igénybe — egyszerre elvégzi néhány óra alatt.

Sok rágalmat szórtak hazánkban a kombajnokra, mert kitűnő munkájuk meggyorsította, könnyebbé tette szövetkezeti és egyéni parasztságunk munkáját — nagyobb jöve-

delemhez juttatta azokat. Mi pedig sokszor hajlamosak vagyunk inkább a rossz híreknek hinni, mintsem a saját szemünkkel meggyőződni az igazságról.

Igaz, nem minden természet lehet géppel aratni. Nehéz dolgunk van a megdőlő életnél. A dőlés milyenségétől függően itt is lehet géppel aratni — nem a dőlés irányában, vagy szembe azzal, hanem oldalról. Kipróbált kombajnaink egyszerűen dolgoznak ilyen földeken. Bizonyára átadják tapasztalataikat a fiataloknak.

Tiszaluci tapasztalatok

A gyógyszerár szomszédságában áll Tiszalúcban a kultúrház. Méreteiben jóval felülmúlja a község többi épületét. A közelmúltban fejezték be átépítését. A nézőtér kicsinek bizonyult és színpadja sem volt megfelelő. A megújított kultúrotthon a legényesebb kultúrcsoportot, sőt, akár a miskolci Nemzeti Színház társulatát is vendégül láthatná. Vannak öltözői, rejtett zenekari üléseben helyet foglalhat egy operetthez való zenekar, s állítólag még »színházszertű« sügölyukat is létesítenek a bajba jutott szereplők kisértésére.

Az átépítés társadalmi munka eredménye. Vállaltve dolgozott itt öreg és fiatal. Több mint 80 ezer forint értékű társadalmi munkát végeztek, s munkájukért nem kérnek mást, mint szórakozást, jólsikerült, nevelőhatású színházi estéket.

Ha beletekintünk már betanult és betanulásra váró műsoraikba, ugyanazt tapasztaljuk, mint bármelyik más kultúrotthonban. Molnár Ferenc felfűjt népszerűsége a vidéket is magával ragadta. A »Doktor úr« elvezetve a fővárosban a rehabilitációs kampány népszerűsége-talaját, a falvakban utóvirágozik. Reméljük, ez lesz az utolsó virágzása...

„A falu rossza” szintén bemutatkozott Tiszalúcban, csakúgy, mint

bármelyik más községben, és Nagy Endre: „A miniszterelnök” című darabja sem éppen újdonság. A színjátszócsoporthoz most tanulta be Gárdonyi: „Annuska” című színművét.

Ez a repertoár híjjával van minden újszerűségnek, egyetlen mai tárgyú darab sem található benne. És ez nem a tiszalúciak véte. Amit kapnak, azt játsszák. Ezt kapták. De kitől? Milyen úton-módon jut el a vidéki kultúrházakba ez a multbafelkező kultúrprogram? Ki irányítja ma a kultúrpolitikát? Egyesek szerint senki. Mások szerint a budapestiek, ami azt jelenti, hogy amit a főváros felkap, arra a vidék is felfigyel. S a főváros sok olyat felkapott az elmúlt hónapokban, ami nem szolgálta szocialista kultúránkat. Még Herczeg Ferencet is előranggatta a polgári ízlés, könyveit népszerűsítették, pedig már abban a » régi jó világban » is akadnak olyan szókimondó emberek, akik megvontak volna tőle minden hivatalos támogatást.

De a tiszalúciak szeretik a színdarabokat, és a mai tárgyuktól sem vonnak meg a támogatást. Az írókon áll a vásár, — írjanak nekik a máról, hogy jobban megértsek és jobban szeressék a holnapot.

G. M.

HERMAN OTTÓ

Vasárnap délelőtt leplezik le a Miskolci Ünnepi Hetek keretében a múzeum előtt, Herman Ottó szobrát. A világhírű nagy magyar tudós kap most itt, Miskolcon, szűkebb hazájában, emléket. Ifjú korában éveken át élt Alsóháromban szülei házában, Miskolcon végezte iskoláinak egy részét is, s később, nehéz megpróbáltatások után, egy ember erejét meghaladó munkás élete során, évtizedeken át mindig Lillafüredre, az itt épített kis villájába járt megpihenni, hol azonban neki a pihenés ideje sem tétlenségben telt el, hanem itt is állandóan figyelt a természetet, írta örökbecsült munkáit és sokszáz ismertetését.

Herman Ottó nem olyan volt, mint sok más tudósember, akik nem látnak túl íróasztaluknál. Ő mindig kint az életben élt, s az életnek dolgozott. Nemcsak elméletekkel foglalkozó ember volt ő, új, — koráig meg nem látott — értékeket jellemző sajátosságokat látott meg mindenben, s azokat dolgozta fel. A közvetlen szemlélet s a helyszíni adatgyűjtés jellemzi minden munkáját. (Magyar halászat könyve, — Madarak hasznáról és káráról, — Magyarország pókfauzája, — Magyarok nagy ösfooglaló, — Magyar nép arca és jelleme, stb.) A pókokról írt háromkötetes alapvető munkájához legtöbb adatát a hámosi Szeleta-barlangban szerezte. Figyelte a Bükkben a madárvilágot. A miskolci őskori leletek ismertetése kapcsán az Ávas és a hámosi barlangok rendszeres felkutatását is ő kezdeményezte. A mai régészeti tudomány, ha részben másként látja is a hatvanöt év előtti korhatározások kérdését, de lényegében az ősember kutatás fontos voltának első megállapítása az ő, — majd azt írtam dicsősége, — pedig éppen ő mondta mindig, hogy dicsőség nincsen, csak kötelesség.

Az ősmagyarság, az őshaza megismeréséhez Herman Ottó talán még közelebb hozott minket itthon a közelmúltban még ismeretes ősi szokások, szerszámformák, tárgyi elnevezések megfigyelésével, megmentésével, mint akár egy keleti tanulmányi, vagy gyűjtőt.

Nemcsak élet- és tudománysemmelében, de írásában is mindig tösgyökeres, színtiszta magyar volt, mint amilyen a beszéde is: tömör, tiszta és magyar. Amit és ahogy írt, azt élte is az életben.

Miskolchoz a családi kapcsolatokon kívül sok tudományos vonatkozású kérdés elintézése is fűzte.

Soha korlátok közé nem szorított életszemlélete, nagy akarata, tudása és megalkuvást semmiben nem ismerő igaz magyarsága örök emlékeztető maradt.

Az ő munkássága, élete olyan példakép, melyet az utódoknak elfelejtteni sohasem lehet. Nevének mindig ott kell ragyogni, mint vezérlő csillagnak, a tudósok előtt.

LESZIH ANDOR

Így még igazságosabb...

A szakmunkások határidő előtt tatarozták a múzeumot és építették át a múzeumelőtti teret

Az Északmagyarország június 7-i, majd 13-i számban méltó dicséret illeti a miskolci múzeum tatarozását és parkirozását irányító Magyar Sándor, Szepesi Dezső, s Gyurák László elvtársakat, az ott dolgozó szakipari munkásokkal egyetemben.

Az irányító elvtársak mellett, hogy — még igazságosabbak legyünk —, ugyanúgy névszerinti dicséret illeti az alábbi közreműködők fizikai munkáját: Takács József, Bodnár János, Cs. Tóth Ferenc és István, Erdős Antal, Mudra András, Lakatos Péter közműves, — Szűcs Károly, Szécsi János, Tóth Miklós, Pamlik István, Perjes József ács, — Halmi László, Balázs Gyula üveges, Sulcz György, Lehoczki Tibor, Neisli György, Pap József mázó, — Bukovics Gyula, Druga József, G. Tóth Ferenc bádogos, — Gáncs Ferenc, Prókai László, Ragályi Antal asztalos, — László Ferenc, Réczu János palázo, — P. Tóth Sándor, Vascák János, Dolgos András kövező, — Bartus Elemér, Székely Gyula, Horváth Dezső Jászai Zsuzsanna, Bernát Júlia, K. Tóth Károly, Sebő Lajos, Németh Ferenc kertes, — Petusák József, Csege Ferenc,

Kövér Ferenc, Kövári János, Bóni Béla, Gyurcsik Ferencné segéd munkás szaktársakat.

Ugyancsak elismerés illeti Nyeste Sándor mérnök és Földi Lajos építészvezető munkáját Ujhelyi István és Rác Istvánnal együtt, akik a Miskolci Építőipari Vállalat és vezetője, Gaál István részéről, sok nehézséggel felülkerekedve lehetővé tették, hogy az ünnepi hetekre a város legősibb, több, mint négyszázéves középülete megújulhasson.

Bürokráciamentes intézkedéseikkel, a szoboralapzat gyors elkészítéséért köszönet illeti Vincze Géza, Nagy Jenő Károly, András Károly, Bihari elvtársakat, az Építőipari Tröszt, valamint Darvas és Matizs elvtársakat, a Mélyépítő Vállalat részéről.

Lendület munkájuk eredménye és nevük tovább bővíti azoknak a miskolci dolgozóknak a névsorát, akik 1456 óta fennálló ősi épületünk fejlesztésében közreműködtek.

Hazafias Népfőnt városi bizottsága, Városi Tanács vb. művelődésügyi osztálya, Herman Ottó Múzeum igazgatósága,

HUDY FERENC:

A KENYÉR

Mily fehér, mily lágy az örölt búza, A teknőben nyúlós péppé válik mint a december újszülött hova. ragad, tapad, pattyan, ha ráütök. Fekete földben, sárban, ganéjban. Az élesztővel összegyúrt tészta hívta életre a nap sugara. savanyú, erjedt levegőt pöfög.

Embercsinálta pokolba rakják, izzad, gőzölög, barnává pirul. Így lesz egyetlen örök a földön, melyért mindenki sóvárogva nyúl...

